

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3321/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.579/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kovács Krisztián kamarai jogtanácsos) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.579/2019/5. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 28.Fpk.1526/2015/49. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 3. Az indítványozónak 87 756 263 Ft összegű, zálogjoggal biztosított követelése állt fenn egy felszámolási eljárás alá került gazdasági társasággal szemben; hitelezői igényét a felszámoló nyilvántartásba vette. A zálogtárgy értékesítését követően a felszámoló a hitelezői igénye részbeni kielégítéseként 70 379 900 Ft-ot átutalt az indítványozónak. A fennmaradó 17 376 363 Ft összegű zálogjoggal biztosított ki nem elégített követelést a felszámoló a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdés *f*) pontja szerinti kategóriába sorolta át, melyről az indítványozó a 2016. november 17-én megküldött, és a 2017. május 24-én jogerőre emelkedett 22. sorszámú végzéssel jóváhagyott közbenső mérleghez mellékelt hitelezői nyilvántartásból értesült. Ezt követően a felszámoló a Cstv. 52. § (1) bekezdésében foglalt előírásoknak megfelelően előterjesztette az adós gazdasági társaság felszámolásának befejezésére irányuló kérelmét; a bíróságra a 2017. november 27-én érkezett beadvánnyal benyújtotta a záró dokumentumokat. A bíróság (az állami adóhatóság hitelezői igényének változására tekintettel módosított) felszámolási zárómérleget, a szöveges jelentést és a vagyonfelosztási javaslatot megküldte a hitelezők részére. Ez ellen nyújtott be kifogást az indítványozó, melyben hitelezői igényének a Cstv. 57. § (1) bekezdés *f*) pontjából a *b*) pontjába történő átsorolását kérte. Arra hivatkozott, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstmtv.) 2017. július 1-jei hatállyal módosította a Cstv. 57. § (1) bekezdésének *b*) pontját, ezért fennmaradó követelése már e pont alá tartozik, mivel a Cstmtv. 37. §-a szerint a módosítást a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. A Fővárosi Törvényszék a kifogás tárgyában 2019. január 31-én tárgyalást tartott, melynek során azt végzéssel elutasította. A bíróság a 2019. február 15-én kelt 28.Fpk.1526/2015/49. számú végzésével a felszámolási eljárást befejezte, a gazdasági társaságot jogutód nélkül megszüntette és a felszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyta. A felszámolási zárómérlegben feltüntetett, adós gazdasági társaságot megillető, be nem hajtott követeléseket a bíróság a Cstv. 57. § (1) bekezdésének *d*) pontjába sorolt hitelezőnek adta át.
- [4] 4. A végzés ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben azt kérte, hogy – a kifogásban foglaltak szerint – a be nem hajtott követelést részére adják át. Arra hivatkozott, hogy a bíróság tévesen alkalmazta a Cstv. és a Cstmtv. rendelkezéseit.
- [5] 5. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyetértett a törvényszéki ítélet azon érvelésével, hogy a Cstv. 56. § (1) bekezdése alapján a záróanyagban foglaltak csak olyan okból támadhatók, amelyről a hitelező korábban még nem szerzett tudomást. A hitelezői igény átsorolása viszont már sokkal korábban, a közbenső mérleggel ismertté vált az indítványozó előtt, azt azonban akkor nem támadta meg. Az Ítéltábla értelmezte továbbá a Cstmtv. hatályba léptető rendelkezését. Rámutatott, hogy

a Cstmtv. 37. §-a alapján a folyamatban lévő eljárásokban is csak a módosítás hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre, intézkedésekre és keletkezett tényekre kell alkalmazni az új szabályokat. Így azt kellett vizsgálni, hogy a Cstmtv. hatálybalépését követően készített és előterjesztett vagyonfelosztási javaslat, illetve annak hitelezői igény kielégítésére vonatkozó része – mely a 2016. november 21-én előterjesztett közbenső mérleg és jelentés elkészítését megelőző elszámoláson, illetve hitelezői igény átsoroláson alapul – olyan, a törvény hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekménynek, intézkedésnek minősül-e, amelyre vonatkozik a módosító törvény rendelkezése. A bíróság értelmezése szerint a „folyamatban lévő eljárás” a felszámolási eljárásban jövőben elvégzendő tevékenységre, bekövetkező események megítélésére vonatkozik. Így, bár a záróanyag előterjesztése a Cstmtv. hatálybalépését követően történt, ám az annak alapját képező, a hitelezői igények besorolásával kapcsolatos intézkedés azonban jóval korábban, a közbenső mérleg 2016. november 15. napjával történt elkészítését megelőzően megtörtént. Ezért alap nélkül hivatkozott az indítványozó arra, hogy az alkalmazható jogszabályhely megítélésénél a záróanyag elkészítésének az időpontja az irányadó, mivel a záróanyag elkészítésénél a felszámoló a felszámolási eljárás korábbi, rögzült eseményei alapján járt el. Arra pedig – pusztán az okból, hogy az időközbeni jogszabályváltozás eltérő rendelkezést tartalmaz a korábbihoz képest a megtett intézkedés, illetve eljárási cselekmény vonatkozásában – nincs lehetőség, hogy a felszámoló változtasson a korábbi intézkedésén. Figyelemmel arra, hogy a felszámoló még a jogszabályváltozás előtt átsorolta az akkori szabályoknak megfelelően az indítványozó követelését, így nem kérheti az indítványozó az igénye időközben hatályba lépett szabályoknak megfelelő átsorolását, illetve ennek alapján a záróanyag átdolgozását. A bíróság elismerte: „kétségtelen, a kifogásoló a későbbi jogszabályváltozás okán nem támadhatta kifogással a felszámoló korábbi besorolását, azonban a jogszabálmódosítás sem nyitja meg ennek lehetőségét.”

- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az Ítéletábrla, illetve a Fővárosi Törvényszék végzésével szemben, melyet utóbb kiegészített. Indítvány-kiegészítéséhez egy másik ügyben született, felszámoló által készített okiratot csatolt az indítványában kifejtettek alátámasztására. Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikkével, R) cikkével, T) cikkével, XV. cikkével és a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az indítvány befogadását és érdemben történő elbírálását (Abtv. 29. §-a szerinti feltétel) a bíróságoknak „a hatályos jogszabályi rendelkezéseket önkényesen figyelmen kívül hagyó, az alapvető jogokat a hitelezők egyéb helyzete alapján indokolatlanul megkülönböztető, tisztességes bírósági eljáráshoz azon belül a jogorvoslathoz való jogot is sértő, ezért a jogállamiság alapelveivel összeegyeztethetetlen jogalkalmazási gyakorlat megsemmisítése” indokolja. A döntésekben „vélelmezhetően a jogorvoslathoz való jogot korlátozó, a bíróságok részéről megvalósuló joggal való visszaélés valósul meg”. Nézete szerint a bírói döntés indokolása alapján egyértelműen a módosított Cstv.-t kell alkalmazni, azonban a jogvita elbírálásakor mégis a módosítás előtti jogszabályi rendelkezést alkalmazták. Ez sérti a tisztességes eljárásához való jogot és ellentétes az Alaptörvény R) cikkével. Az indítványozó jogorvoslathoz való joga azáltal szenvedett sérelmet, hogy a közbenső, ideiglenesnek minősülő mérlegben megtörtént, a vagyonfelosztáskor is alkalmazandó, a megváltozott és hatályba lépett jogszabályi rendelkezésekkel ellentétben álló hitelezői igénybesorolás ellen nem tud jogorvoslatot igénybe venni. Az indítványozó a döntést a pártatlanság követelményével is ellentétesnek látja, mivel a vagyonfelosztás olyan jogszabályellenes hitelezői igénynyilvántartásba vételen alapul, amely ellen az indítványozónak objektíve lehetetlen jogorvoslatot igénybe vennie. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság sérelme körében hivatkozott a 3027/2018. (II. 6.) AB határozatra, a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra, a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatra, az 5/2018. (III. 10.) AB határozatra, a 3007/2016. (I. 25.) AB határozatra, a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatra. A B) cikk sérelme körében az indítványozó a jogállamiságra hivatkozott, míg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének együttes sérelmét látta abban, hogy – álláspontja szerint – a bíróságuk jogértelmezésük során nem vették figyelembe a Cstmtv. indokolását és a módosított jogszabályi rendelkezés célját. Hivatkozott arra, hogy „az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében meghatározott rendelkezések szerint a jogszabályok mindenkire kötelező érvényűek, ezáltal a bíróságok a mindenkire nézve kötelező érvényű jogszabályi rendelkezéseket hagyták figyelmen kívül és ezzel ellentétben a felszámoló korábbi intézkedésére alapított intézkedését emelték jogszabályi szintre az Alaptörvény T) cikké[vel] ellentétesen, alaptörvény-sértő módon”. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikkében meghatározott törvény előtti egyenlőség sérelmét abban látta, hogy a bíróságok a Cstv. módosított rendelkezésével ellentétesen „indokolatlan, szükségtelen, aránytalan és hátrányos megkülön-

böztetést alkalmaznak zálogjoggal biztosított követeléseknek ki nem elégített részére vonatkozó törvényi rendelkezésekkel szemben a magánszemély nem gazdasági tevékenységből eredő más követelésének javára". Az indítványozó kérte továbbá a bírósági döntések végrehajtásának a felfüggesztését.

- [8] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek részben felel csak meg, mivel az Alaptörvény B) cikke és T) cikke sérelme vonatkozásában semmilyen indokolást, az R) cikk (2) bekezdése és XV. cikke tekintetében pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó az Alaptörvényben számára biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, ezért önmagában e rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható {ld. pl.: 3075/2020. (III. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor pl. a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozatában nem zárkózott el attól, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a vizsgálata során arra is figyelemmel legyen, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkével összhangban jártak-e el a jogszabályok értelmezése során (ld. Indokolás [45]). Jelen ügyben azonban ennek azért nincsen jelentősége, mert az alkalmazandó jog megválasztását olyan (jogi) tényre alapozták a bíróságok (t.i. hogy a hitelezői követelés besorolása már a Cstmtv. hatálybalépését megelőzően, jogerősen megtörtént), amely szempontjából a Cstmtv. törvényjavaslatának indokolása jelentőséggel nem bír. A bíróságoknak ugyanis azt kellett értelmezniük, hogy a hitelezői igény besorolása szempontjából a záróméreg benyújtása a Cstmtv. 37. §-ában meghatározott, Cstv. 83/R. § (1) bekezdésének a) vagy b) pontja alá tartozik-e vagy sem. Mivel a bíróságok álláspontja szerint nem tartozik e körbe, ezért a módosítás indokolása sem mérvadó.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelméhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó a bírósági döntések alaptörvény-ellenessége alapjaként azt jelölte meg, hogy a bíróságok a Cstv. 57. § (1) bekezdésének a módosítás előtti szövegét alkalmazták, míg álláspontja szerint a módosítás utáni jogszabályi rendelkezést kellett volna alkalmazni. Az indítványozó tehát a bíróság jogválasztásának, jogalkalmazásának a megfelelőségét vitatta.
- [12] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró-ság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a tisztességes bírói eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik. Azáltal ugyanis, hogy a bíróságok jogválasztását sérelmezi, valójában a bíróságok döntéseivel szembeni tartalmi kifogásait fogalmazza meg, és végeredményben a döntés számára hátrányos voltát tekintti alapjogi sérelemnek. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy következetes álláspontja szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bírósági eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot

adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az ügyben eljáró bíróságok, különösen az Ítéltábla, az indítványozó felvetésére részletes indokát adta annak, hogy megítélése szerint miért az indítványozó által vitatott, a Cstv. 57. § (1) bekezdésének a módosítás előtti rendelkezéseit kell az alapügyben alkalmazni. Annak megítélése, hogy alkalmazható-e az alapügyben a Cstv. 57. § (1) bekezdése *b)* pontjának a Cstvtm.-vel módosított rendelkezése, egyértelműen olyan jogértelmezési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {hasonlóan ld. 3344/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.

- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme vonatkozásában az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó hitelezői igényének átsorolását a közbenső mérleg elfogadása során kifogásolhatta, ám ekkor erre nem volt indoka, mivel az megfelelt az akkor hatályos Cstv. 57. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Az új helyzet a Cstv. módosítását követően következett be; e körben azonban vitatottá vált, hogy a módosítás alkalmazható-e az indítványozó ügyében. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az indítványozó fellebbezett, melyet a másodfokú bíróság érdemben elbírált; megállapítható tehát, hogy az indítványozó számára biztosított volt a jogorvoslat lehetősége. Ebből következően az indítvány nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmének a kételyét, így e vonatkozásában sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [15] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, 52. § (1) és (1b) bekezdésére, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjára tekintettel – visszautasította.
- [16] A visszautasításra tekintettel a bírósági döntés végrehajtásának felfüggesztése kérdésében az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1943/2019.

